
لیکونکی : میخایل کارین

منبع اودخیریدو نیته: ریسپونسیل ستیت گرفت «17-01-2025»

ژبارونکی : پوهندوی دوکتور سیدحسام « مل »

پوتین او پزشکیان

**د روسیې او ایران ترمنځ د ۲۰ کلن
پوځي تړون تفسیر**

*Interpreting the 20-year military pact
between Russia & Iran*

نه یواځی یو ستراتیژیک تړون، دوی غواړي یو پیغام واستوي چې یوځای، دواړه کولی شي په لویدیځ کې د منزوي حالت پای ته ورسوي

Not just a strategic agreement, they want to send a message that together, the two can end-run pariah status in the West

د جنوري په ۱۷مه، د روسیې ولسمشر ولادیمیر پوتین او د هغه ایرانی سیال مسعود پیژشکیان یو تاریخي شل کلن ستراتیژیک تړون لاسلیک کړ چې وروسته د رویترز راپور وویل چې "احتمال لري چې لویدیځ اندیښمن کړي".

په دې کې، دواړو هیوادونو موافقه وکړه چې د امنیتي خدماتو، پوځي تمریناتو، بندرونو لیدنو او ګډو افسرانو روزنې کې همکاري زیاته کړي. دوی ژمنه وکړه چې د دوی خاورې ته به د یو بل په وړاندې د کوم نظامي اقدام لپاره اجازه ورنکړي، یا چا سره مرسته وکړي چې په بل برید وکړي، او د بهرني نظامي ګواښونو سره د مقابلي لپاره به همکاري وکړي.

په پیل کې، داسې اټکلونه وو چې دا تړون به د اکتوبر په میاشت کې په روسیه کې د بریکس په سرمشریزه کې تصویب شي، مګر مسکو په چټکۍ سره هغه وخت دا اوازې رد کړې. احتمال لري چې روسیې د اکتوبر په میاشت کې د تړون لاسلیک نه کول غوره کړل ځکه چې مسکو هڅه کوي چې سرمشریزه د نړیوال جنوب لپاره شامله کړي.

په دې توګه دوه اړخیزې سوداګرۍ او امنیتي ملګرتیا شاوخوا نظریات به د سرمشریزې اصلي اهداف زیانمن کړي.

په ځانګړې توګه، هغه اهداف (چې دنوي لاسلیک شوي ملګرتیا بنسټیز اساسات هم دي) د روسیې د انزوا په اړه د لویدیځ ادعاوو په بدنامولو تمرکز کوي او دا ښيي چې بریکس د ملاتړ ترلاسه کولو ته دوام ورکوي، په ځانګړې توګه، د جیو اقتصادي لید څخه، چې بلاک کولی شي د لویدیځ لخوا د مختلفو لارو چارو له لارې لګول شوي بندیزونو سره مقابله وکړي.

وروستی د نوي تادیبي سیستمونو پراختیا شامله ده چې هیوادونو ته به اجازه ورکړي چې په خپلو ملي اسعارو کې سوداګري وکړي.

سربیره پردې، د بریکس د یووالي په احتیاط سره کرل شوی پیغام به زیانمن شوی وای که چیرې اعلان د ترکیې، سعودي عربستان او متحده عربي اماراتو په څیر مهم ګډونوال رانده کړي وای، چې په تهران کې د رژیم قوي ملاتړي نه پیژندل کېږي.

په هر صورت، له دوو میاشتو څخه لږ وروسته، د مسکو / تهران لخوا ملاتړ شوي اسد حکومت په نسکورولو کې د ترکیې بشپړتیا او په سوریه کې د هغې وروسته د ځواک لویې د تړون رسمي لاسلیک گړندی کړ.

سوریه په څرگنده توګه د پوتین او پیزشکیان دواړو لپاره یوه مهمه موضوع وه. د کریملین د خبرو اترو د لوستلو له مخې، دوی هر یو په سوریه کې د وروستیو پرمختګونو په اړه د خبرو اترو پر مهال "په هغه هیواد کې د یوې جامع حل لارې لپاره چې د هغه د حاکمیت، خپلواکۍ او ځمکنۍ بشپړتیا د درناوي پر بنسټ ولاړه ده،" ټینګار وکړ.

سربیره پردې، سوریه او نږدې سیمه د پام وړ اهمیت لري لکه څنګه چې د ملګرتیا په ژبه کې بیان شوي. د مثال په توګه، په ۱۲ ماده کې، دواړو خواوو موافقه وکړه چې د روسیې او ایران امنیتي همکارۍ "په مرکزي آسیا، جنوبي قفقاز او منځني ختیځ کې د لاسوهنې ... او د دریمې پلې [دولتونو] لخوا د بې ثباتۍ مخنیوي" په هدف سره زیاتې کړي. پدې کې د دواړو هیوادونو په اړه د لویدیځ راتلونکي بندیزونو له پامه غورځولو لپاره دوه اړخیزه موافقه شامله ده.

د لاسلیک وروسته د مطبوعاتي کنفرانس په جریان کې، پوتین ټینګار وکړ چې په دې سیمه کې د سولې او ثبات ډاډمن کول (ډیری وختونه د لویدیځې آسیا په نوم یادېږي) "زموږ د دواړو هیوادونو ګټې خوندي کوي." لویدیځه آسیا نه یوازې د امنیت په شرایطو کې د دواړو هیوادونو لپاره مهمه ده بلکه د سیمه ایزې سوداګرۍ او اقتصادي همکارۍ او پراختیا له پلوه هم مهمه ده.

پوتین د لاسلیک وروسته د څرګندونو په جریان کې وویل: "ژمن فرصتونه ... د شمالي-جنوب د نړیوال ترانسپورت د هلیز سره په اړیکه کې پرانیستل کېږي." "د رشت-استره د اورګاډي د پټلۍ د برخې د جوړولو په اړه بحثونه روان دي.

د دې پروژې پلي کول به د (الف) له روسیې او بیلاروس څخه د خلیج په سیمه کې د ایران بندرونو ته د بې ساري اکمالاتي سلسلې په جوړولو کې مرسته وکړي. "د دې ډول زیات شوي اکمالاتي سلسلې فرصتونو نور پراختیا نه یوازې روسیې او ایران ته خدمت کوي بلکه د خپل بیلټ او سرک نوبت په ملاتړ کې کلیدي ملګري چین ته هم یو مهم سیګنال لېږي. دا د بریکس او احتمالي بریکس غړو لپاره هم یو پیغام دی چې په سیمه کې د سوداګرۍ او اقتصادي پراختیا فرصتونه غواړي.

په ګډ مطبوعاتي کنفرانس کې دا اعلان هم شامل و چې دواړه خواوې ایران ته د روسیې ګاز لېږلو لپاره د کال دوه ملیارد مکعب متره تړون بشپړولو ته نږدې دي، چې احتمالاً 55 ملیارد مکعب متره / کال ته وده کوي. دواړه هیوادونه احتمال لري چې د لویدیځ سره د مخ په زیاتیدونکي کرکیچ او د ترمپ د راتلونکي ادارې لخوا د سختو انرژي بندیزونو پالیسي خطر په مینځ کې د انرژي نږدې اړیکو ته ارزښت ورکړي.

دا پروژہ د روسیې د نوي ملګرتيا او انرژۍ لارو پراختيا لپاره ژمنتيا هم ښيي وروسته له هغه چې اوکراین د روسیې ګاز اکمالات بند کړل. د روسیې ګاز د دسمبر په میاشت کې د پنځه کلن تړون له پای ته رسیدو وروسته د اوکراین له لارې د اروپایي اتحادیې هیوادونو ته د تګ راتګ مخه نیولې ده، چې د لسيزو اوږد تنظیم پای ته رسیدلی.

روسیه او ایران اوس په سوداګرۍ، مالي چارو او پانګونې کې مهم شریکان دي، او په دې برخو کې د دوی همکاري په دوامداره توګه وده کوي. پوتین ادعا وکړه چې "د ۲۰۲۴ کال په لومړیو لسو میاشتو کې، دوه اړخیزه سوداګري ۱۵/۵ سلنه وده کړې ده."

پوتین تینګار وکړ چې "زموږ هیوادونه تقریبا په بشپړ ډول په متقابلو جوړجاړیو کې د ملي اسعارو کارولو ته لیرډول شوي دي." "د دوامداره پور ورکولو او بانګي تعامل چینلونو رامینځته کولو او د ملي تادیاتو سیستمونو د سمون لپاره هڅې روانې دي. په ۲۰۲۴ کې، په روسي روبل او ایراني ریالونو کې ترسره شوي معاملي د دوه اړخیزې سوداګرۍ له ۹۵ سلنې څخه ډیر حساب شوي."

دې ته په پام سره چې د تړون لاسلیک د ولسمشر ټرمپ د لورې څخه درې ورځې مخکې ترسره شو، دا بیان ممکن پخپله ټرمپ ته یو ګوزار وي، چا چې پدې وروستیو کې په هغو هیوادونو باندې د ۱۰۰ سلنه تعرفو ګواښ کړی چې غواړي ډالر کمزوری کړي یا د دوه اړخیزو سوداګریزو معاملو پرمهال نور اسعار وکاروي.

ملګرتیا په داسې وخت کې راضي کله چې په سیمه کې د مسکو او تهران نفوذ په سوریه او منځني ختیځ کې د پرمختګونو له امله کم شوی دی. د مثال په توګه، د **اسد** د نسکورېدو په اړه د یوې پوښتنې په ځواب کې، ټرمپ په دسمبر کې د ټولنیزو رسنیو په پلیټ فارم Truth Social کې ولیکل چې "روسیه او ایران اوس مهال په کمزوري حالت کې دي، یو د اوکراین او خراب اقتصاد له امله، بل د اسرائیل او د هغې د جګړې بریالیتوب له امله."

په اوکراین کې د جګړې له پیل راهیسې، مسکو په جارحانه توګه د ایران او نورو هیوادونو سره نږدې اړیکې رامینځته کړې دي چې د متحده ایالاتو په وړاندې د ښمن ګڼل کېږي ترڅو د خپل کمزوری او د نفوذ له لاسه ورکولو ادعاوو سره مقابله وکړي. د مثال په توګه، دا دمخه د شمالي کوریا او نږدې متحد بیلاروس سره ستراتیژیک تړونونه لري، او همدارنګه د چین سره د ملګرتیا تړون.

ایا دا ستراتیژیک تړونونه به د راتلونکي شخړې لپاره د مخنیوي په توګه کار وکړي، که نظامي وي یا اقتصادي، د متحده ایالاتو یا د هغې د متحدینو سره، دا لا هم لیدل کېږي.

ډير زغم ته اړتيا ده مگر ډير ستونزمن کيږي ځکه چې لويديځ د واشنگټن او بروکسل ترمنځ د کمپونکي مشترکاتوله امله د خپل امنيت او اقتصادي ادارو راتلونکي په اړه په زياتيدونکي ډول ویشل شوی.

په دې توگه، دا تر وړونه کولی شي په لويديځ کې د سخت دريځو ډلو لخوا د ادعاوو د زياتولو له لارې د سولې په برخه کې د ترمپ ادارې هڅې کمزورې کړي.

څو کرښې ددې مقالې د ليکونکي په اړين :

مايکل کوربين په اکاډميک، فدرالي حکومت او د روسيې او يوريشيا پورې اړوند د سوداگرۍ او اقتصادي مسلو په پوښښ کې د مختلفو فکري بنسټونو سره نږدې 30 کاله تجربه لري. هغه د اوهايو ستيت پوهنتون څخه د روسيې او ختيځې اروپا مطالعاتو کې ماسټري لري

-----**په درناوی «23-01-2025»**

.....